

ZSIGMOND ISTVÁN

tanár

Eszterházy Károly Főiskola

Neveléstudományi Tanszék

Eger

Roma gyermekek a tv előtt

Ember- és társadalomismeret szakosként is foglalkoztatott a média hatásrendszere, különösen a televízióé a gyermekekre, fiatalokra. Nem nehéz érzékelni a rendkívül jelentős változást a mi gyermekkorunk és jelenünk között. A változásoknak sok-sok oka lehet, de minden bizonnyal fő előidézői maguk a médiumok.

Az első diplomám pedagógia szakon az egri Eszterházy Károly Főiskolán szereztem. Ott hallgattam először előadásokat a médiapedagógiáról is. Számos vizsgálati, kutatási eredményről véleményeket formálhattunk, vitatkozhattunk, levonhattunk következtetéseket. A neveléstudomány művelői mutattak rá előadásaikban a média áldásos és kétarcú voltára, amit valamilyen nyien gyermekek és felnőttek egyaránt érzékelhetünk, ha figyelmesek vagyunk.

Korábban nem foglalkoztam a médiával összefüggő témákkal, de rájöttem arra is, hogy a kisebbségben élők, a roma gyermekek médiumokkal való kapcsolata is figyelmet érdemel. Különösen érdekelt a televízió és a gyermek kapcsolata a roma világban.

A roma gyermekek és a média kapcsolatát kérdőíves vizsgálatra, interjúkra és megfigyelésre alapozva szerettem volna következtetésekre jutni.

Sajnos e sajátos téma szakirodalmá meg lehetőségen szerény, jóllehet érdemes lenne a téma kutatása arra, hogy a roma gyermekekkel kapcsolatban választ kapjunk azokra a kérdésekre, amelyek a többségben élők és a kisebbségiek gyermeki személyiségalkulása közötti különbségekről szólnak. E téma jelenünkben talán sokkal inkább érdekes mint korábban. A Központi Statisztikai Hivatal 2001-es népszámlálás alapján 205 720 fő vallotta magát romának, illetve valamilyen romacsoporthoz tartozónak. Ez a számadat már akkor vitatható volt, ma pedig elfogadhatatlan. Az egyik médiumtól 2010-ben nyert információ szerint 19 éves korosztályig több hazánkban a roma, mint a nem roma gyermek, fiatal.

Az integrációs törekvések a politikai változással minden bizonnyal hatékonyabbak lesznek, de annak megvalósulása függ a 6-700 000-es roma népességtől, a roma értelmiségtől, a roma szülőktől, nem utolsósorban a többségiek előítéletes szemléletének megváltozásától és végezetül a médiától is.

Hogyan vélekednek a roma gyermekek a médiumokról? Milyen hatása van rájuk a televízióknak? Ez esetben e kérdésekre kerestem a válaszokat. Személyes tapasztalataimat. Sajószentpéteren interjúk, beszélgetések alapján szereztem, majd egy B-A-Z megyei községi iskolát kerestem fel kérdőíves vizsgálattal, ahol sok a roma tanuló. Kérdéseim, interjúim, beszélgetéseim, kérdőíveim általában megegyeztek. A válaszokból igyekeztem konzekvenciákat levonni.

Az első észrevételem, hogy a nehéz életkörülmények között élő roma családok is rendelkeznek televíziókészülékkel. Ujságot nem olvasnak, rádiót nem hallgatnak, de a televíziót nézik. Számukra az a legfőbb információforrás. A roma gyerekek viszont a televíziót leginkább szórakoztatásuk eszközeinek tekintik.

Nézzük a kérdésekre adott válaszokat:

A legkedvesebb tévéműsorok szinte megegyeznek. Cobra 11, Showder Klub, Vacsoracsata, Barátok közt, New York-i helyszínelők, Proszalinda, A vadnyugat, Második esély, Rubi az elbűvölő szörnyeteg, Csacska angyal, Te vagy az életem, Jóban-rosszban, Rocktábor, Va-

rázzlók, Az ördögi kör, A bosszú álarca, focimeccs, karatés filmek stb. Jellemző, hogy számosan úgy válaszoltak, hogy nekik nincs legkedvesebb tévéműsoruk.

A következő kérdésem arra kereste a válaszokat, hogy hét közben és a hét végén naponta hány órát nézik a televíziót a gyermekek. Ez esetben a válaszok eltérők, jóllehet az önbevallások nem mindig valóságok. A hétközi tévézés napi 2-3 órára, a hétvégi 7-8 órát is meghaladhatja. Van, aki a hétvégén az egész napját képernyő előtt tölti. Úgy fogalmaz, hogy a napi 24 órából 12 órát.

A Ki a kedvence a televízióban? kérdésre nagyon sok válaszadó Sebestyén Balázst nevezte meg. A kedvencek között szerepel még Gabriella, Szonja, Hector, Rubi, Barbara, Pandora, Ronald Ingo, Ronaldo...

Érdekel az is, hogy a gyermekek szoktak-e beszélgetni a televízióban látottakról, hallottakról. A válaszok egy része nemleges, de az is érdekes, hogy az iskolában a tanáraikkal egyáltalán nem beszélgetnek televíziós témákról, a szülőkkel viszont nincs mit beszélgetni. A barátokkal legfeljebb a jó filmeket „rágják át”.

Van-e példaképük, ha van, tévéből nyerik-e azt, szolt a következő kérdés, és erre a válaszok egy része igen volt. A lányok általában a szappanoperák szereplőiből választanak, a fiúk a krimik hőseit választják, ha egyáltalán választanak. A válasz nagyobb része azonban nemleges. Többen vélekedtek úgy, hogy még nem gondolkodtak azon, hogy szükségük van-e egyáltalán példaképre.

A szülők hogyan vélekednek a televízió műsorairól kérdésre kapott válasz is figyelmet érdemel. Leggyakrabban az RTL és a TV2 csatorna műsorait nézik, leginkább a filmeket szeretik. Nem mindig dicsérik a televíziót, sőt számosan kimondottan elmarasztaló véleményt fogalmaznak meg. Mint mindenütt, ez esetben is vannak érdemben elfogadhatatlan válaszok.

Megállapítható, hogy a lányok főleg a szappanoperák hívei, a fiúknak a krimik a kedvenceik. Érdekes viszont az is, hogy nem kedvelik általában a vetélkedőket, az oktató műsorokat, legfeljebb a természetfilmeket, a vallási műsorokat. („Vallásos vagyok, de nem szeretem a vallásos műsorokat”. „Nem szeretem, mert unalmasak”.)

Az utolsó két kérdés a romasággal kapcsolatos. A cigányzenét többen kedvelik a televízióban, mert ők is cigányok – írják. A Győzike-műsorokról viszont megoszlanak a vélemények. Sokan nem szeretik, mert a romák nem ilyenek, nem veszekednek folyton a családok, nem kastélyban laknak, nem kényeztetik a gyermekeiket, nem így öltöznek stb.

Mások úgy vélekednek, hogy jót lehet rajtuk nevetni, szórakoztatók... Vannak olyan vélemények, amelyek szerint egyáltalán nem való a képernyőre Győzike és a családja. Olyannak ítélik őket, akik pénzért eladják magukat!

Milyen következtetés vonható le a kérdésekre adott válaszok alapján végül:

Nagy eltérés nincs a roma és a nem roma gyermekek tévézési szokásai között. Közel azonos a képernyő „rabságában” töltött idő. A meseműsorok a felső tagozatos gyermekek számára egyáltalán nem vonzóak. A szappanoperák, a krimik, az izgalmas filmek és az érzelmes filmek a kedvencek. Példaképet sokan egyáltalán nem keresnek, de ha igen, úgy fel sem vetődnek példaképnek a szülők, illetve a pedagógusok. A romaság megjelenítése örvendetes, ha a roma kultúráról szól, de Győzikeékkal egyáltalán nem elégedettek, mert a romák nem ilyenek.

Elvárás lenne a televíziókkal kapcsolatban olyan műsorok készítése és sugárzása, ami a sajátos roma kultúrát népszerűsítene, a világhírű cigányzenét még rangosabbá tenné, a sokarcú romaságot, szokásrendszerét mutatná be akár a roma értelmiségiek tenni akarásával összefüggésben. Véleményünk az, hogy ezáltal is csökkenhetne a többségi társadalom előítéletessége a romák iránt.

Danyi
Meli tka
7. a.

Kérdőív*

1. A televízióban mi a legkedvesebb műsorod?

A Csacskó Angyal, Te vagy az életem című
televíziós műsor, mert nagyon érzelmes jelenetek
vannak benne a feltételek miatt és nagyon
jól ábrázolja a szereplők azt a pillanatot
amit éppen el kell játszaniuk.

2. Naponta, hét közben, ill. hétvégén hány órát szoktál tévét nézni?

Naponta a három órát, hétvégén négy órát.

3. Van-e kedvenc televíziós szereplőd?

Focunia utána, Natalia Genia, Florencia
Petalini, Borbora Mart, Phoebe Tonkin, Flor
holl,

4. Szoktál-e beszélgetni barátaiddal, szüleiddel vagy tanáraiddal televízió műsorról?

Igen a barátaimmal mindig átvesszük
a filmeket és a tartalmukat.

5. Választottál-e már példaképet, akit szívesen követnél a televíziós szereplők közül?

Natalia Genia a példaképem éppen éppenséggel
nézem az ő filmjeit, szappanoperáit és
hallgatom a híreket róla.

6. Szüleid hogyan vélekednek a televíziós műsorról?

Ők elégedettek a műsorról, mert (tele van) a műsor
mint tele van mindegyikükön.

7. Szereted-e a vetélkedő műsorokat?

Igen, nagyon szeretem, mert sokat lehet belőle tanulni.

8. Szereted-e a krimiket?

Nem, mert nagyon sok bennük a holdk eset.

9. Szereted-e az oktató műsorokat?

Igen, amelyiket igen, non amelyiket nem, mert nem, hirtelen felvett előzetes ismeret.

10. Szereted-e a vallási műsorokat, ha igen miért?

Nem, mert unalmasak.

11. Szoktál-e hallgatni a televízióban cigány zenét?

Igen, néha szoktam hallgatni.

12. Szoktad-e nézni a Győzike műsort, mi a véleményed róla és a roma családjáról

Igen, néha szoktam, de egy kicsit megijesztik magukat, néha túl dramatiszoidok a események.

* A kérdőív helyesírási hibáit nem javítottuk. (A szerkesztő)